

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
ізолятора тимчасового тримання № 1
Головного управління Національної поліції
у Харківській області
07.08.2025**

м. Київ, 2025 р.

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 7 серпня 2025 року групою НПМ здійснено відвідування ізолятора тимчасового тримання № 1 Головного управління Національної поліції у Харківській області (далі – ІТТ, ізолятор, ізолятор тимчасового тримання) (*фото 1*).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Потапович Павло Васильович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Григоров Михайло Сергійович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Грінченко Аліна Ігорівна, головний спеціаліст відділу аналітики та взаємодії з громадськістю Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Димарецький Олег Юрійович, представник громадської організації;

Миронова Олена Анатоліївна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

ІТТ є структурний підрозділ поліції призначений для тимчасового тримання осіб, затриманих за вчинення кримінальних або адміністративних правопорушень; осіб, взятих під варту; осіб, підданих адміністративному арешту та засуджених до позбавлення волі.

Ізолятор тимчасового тримання знаходиться за адресою: місто Харків, вулиця Івана Камишева, будинок 35.

Начальник ізолятора – підполковник поліції Колянда Олександр Григорович, на посаді з 13.06.2025.

Штатна чисельність працівників ІТТ становить 57 посад (станом на 07.08.2025 некомплект – 6 осіб).

З початку 2025 року в ізоляторі утримувалось 905 осіб. Ліміт наповнення – 51 особа, при середньодобовому наповненні – 15 осіб.

Під час відвідування в ІТТ утримувалось 12 осіб, з якими проведено конфіденційне спілкування, яке здійснювалося за відсутності третіх осіб та за умов, що виключає можливість прослуховування чи підслуховування.

Представникам групи НПМ забезпечено реалізацію права на безперешкодне потрапляння до всіх приміщень ізолятора.

В ІТТ наявні наступні приміщення: 14 камерних приміщень, 2 кімнати для проведення процесуальних дій, душева кімната (*фото 2*), кімната для зберігання речей утримуваних осіб, кімната огляду, кімната конфіденційного побачення із захисником (*фото 3*), кабінет для медичних працівників (*фото 4*), кімната для відеоконференцій, 2 прогулянкових дворики, кімната для короткострокових побачень (*фото 5*) та кімната для підігріву їжі.

Камерні приміщення обладнані: індивідуальними спальними місцями, відгородженим санвузлом з дверцятами, умивальниками з проточною водою, столами та стільцями (*фото 6, 7*).

В ізоляторі тимчасового тримання проводиться капітальний ремонт камерних приміщень, що дозволить привести умови утримання у відповідність до європейських та національних стандартів.

Серед позитивних здобутків слід зазначити функціонування інформаційної підсистеми «Custody Records» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України», яка спрямована на запобігання незаконному утримуванню, удосконалення системи їх захисту від катувань і неналежного поводження, а також об'єднує інформацію про утримуваних осіб з моменту їх фактичного затримання.

Крім того, у штаті ізолятору наявний інспектор із дотримання прав людини, який забезпечує: фіксування всіх дій із затриманими особами, повідомлення місцевого центру з надання безоплатної правничої допомоги та виступає гарантією проти жорстокого поводження.

Під час візиту Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Європейський комітет) до України 8 – 21 грудня 2017 року, у доповіді [CPT/Inf (2018) 41], делегація зазначала як позитивний момент наявність у штаті підрозділів поліції спеціально підготовленого «інспектора з дотримання прав людини».

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування ізолятору тимчасового тримання групою НПМ здійснено 21.08.2023.

За результатами попереднього відвідування надано наступні рекомендації: передбачити посаду медичного працівника;

вжити заходів щодо забезпечення утримуваних осіб засобами особистої гігієни (зубними щітками, зубною пастою тощо);

здійснити ремонт приміщень для розігріву їжі, замінити наявне обладнання.

Усі рекомендації, надані за результатом попереднього відвідування, виконано.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 28 Конституції України)

1. Під час відвідування камерних приміщень представниками групи НПМ встановлено надмірну заграбованість вікон (*фото 8*) та відсутність ефективної системи вентиляції, що обмежує доступ свіжого повітря та негативно впливає на умови тримання.

У своїй Одинадцятій Загальній доповіді [CPT/Inf (2001) 16] Європейський комітет наголошує, що заходи безпеки щодо окремих категорій утримуваних осіб є допустимими, проте вони не повинні позбавляти таких осіб доступу до свіжого повітря та природного освітлення.

Світло і повітря є базовими фізіологічними потребами людини, а отже невід'ємними правами кожного засудженого. Відсутність доступу до сонячного світла і свіжого повітря створює умови, сприятливі для розвитку та поширення різних захворювань, зокрема туберкульозу.

2. Прогулянкові дворики ізолятора тимчасового тримання не обладнані спортивним інвентарем, що позбавляє утримуваних осіб можливості займатися фізичними вправами на свіжому повітрі (*фото 9*).

Зазначене суперечить вимогам Галузових будівельних норм України В.2.2-00032684-001:2023 «Об'єкти для утримання (розміщення, поміщення) осіб» (далі – ГБН), які передбачають облаштування одного із прогулянкових двориків як спортивного майданчика, а також забезпечення доступності для маломобільних груп осіб, у тому числі з інвалідністю.

Крім того, у пункті 27.3 Європейських пенітенціарних правил зазначено, що належним чином організовані заходи щодо підтримки фізичної форми та надання можливостей для заняття фізичними вправами та дозвілля мусять бути невід'ємною складовою частиною внутрішнього режиму.

Європейський комітет у своїй доповіді [CPT/Inf (2024) 20] зазначив, що умови тримання в ІТТ далекі від оптимальних для перебування, головним чином через обмеженість доступних видів діяльності (крім щоденних прогулянок на свіжому повітрі, доступу до літератури та радіо та/або телебачення). Європейський комітет рекомендував розширити спектр і частоту заходів, доступних для утримуваних осіб.

3. Деякі кнопки виклику чергового персоналу у камерних приміщеннях ІТТ перебувають у неробочому стані.

Згідно з пунктом 9.5.1 ГБН, в об'єктах для утримання (розміщення, поміщення) осіб слід обладнувати тривожними кнопками для виклику працівників ІТТ.

Європейський комітет у Дванадцятій Загальній доповіді [CPT/Inf (2002) 15] зазначив, що через відсутність системи виклику працівників

поліції підвищує ризик несвоєчасного втручання в усілякі можливі інциденти (наси́льство серед утримуваних, спроби самогубства, пожежі, тощо).

4. Під час конфіденційного спілкування із затриманими особами, яке здійснювалося за відсутності третіх осіб та за умов, що виключає можливість прослуховування чи підслуховування, встановлено, що рівень освітлення у камерних приміщеннях є надмірним та заважає відпочинку у нічний час. Адміністрація ІТТ пояснила це необхідністю забезпечення постійного нагляду за поведінкою утримуваних, тому не вимикає загальне освітлення у камерах.

Проте, постійне яскраве освітлення може розглядатися як форма неналежного поводження та негативно впливати на фізичний і психічний стан затриманих.

Відповідно до пункту 2 розділу VII Інструкції із забезпечення режиму тримання та охорони осіб, які утримуються в ізоляторах тимчасового тримання Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 25.09.2023 № 777, у нічний час доби з 22:00 до 06:00 поліцейські чергового наряду під час огляду камер з метою запобігання вчиненню утримуваними особами суїциду, заподіяння самоушкоджень або вчиненню інших протиправних дій вмикають чергове (нічне) освітлення. Рівень освітлення не повинен заважати відпочинку та сну утримуваних осіб.

Порушення права на підтримання контактів із зовнішнім світом (пункт 39 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, стаття 110 КВК України)

5. У порушення вимог пункту 9.5.7 ГБН в камерні приміщення ІТТ не радіофіковані та не обладнані регуляторами гучності динаміків.

Відповідно до правила 24.10 Європейських пенітенціарних правил ув'язнені мусять мати можливість регулярно одержувати інформацію про суспільні події по радіо або телебаченню.

6. Від утримуваних осіб надходили скарги щодо ненадання засобів, необхідних для підготовки та подання клопотань, скарг чи листів (папір, ручка, конверт, поштові марки), що є порушенням пункту 5 розділу III Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання Національної поліції України, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 25.09.2023 № 777.

Таким чином, утримуванні позбавлені можливості реалізувати своє право на звернення до органів державної влади або міжнародних організацій.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Ізолятору тимчасовому тримання № 1 Головного управління Національної поліції у Харківській області:

1. Вжити заходів щодо забезпечення доступу до свіжого повітря у камерних приміщеннях;

2. Забезпечити обладнання щонайменше одного прогулянкового дворику спортивним інвентарем;

3. Вжити заходів щодо обладнання всі камерних приміщень ІТТ працюючими кнопками виклику чергового персоналу для реагування на надзвичайні ситуації;

4. Забезпечити використання нічного (чергового) освітлення з низьким рівнем інтенсивності, яке не заважатиме їх відпочинку та сну утримуваних осіб.

5. Вжити заходів щодо радіофікації камерних приміщень відповідно до вимог пункту 9.5.7 ГБН;

6. Забезпечити утримуваних осіб, у разі потреби, папером, ручками, конвертами та поштовими марками для реалізації їхнього права на звернення до органів державної влади та міжнародних організацій.

Додаток: Фотознімки до звіту на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст відділу інспектування
об'єктів контролю в правоохоронних,
судових органах та військових формувань
Департаменту з питань реалізації
національного превентивного механізму
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Павло ПОТАПОВИЧ

Фотознімки до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Φοτο 5

Φοτο 6

Φοτο 7

Φοτο 8

Фото 9